

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/6/2018
Identifikačné číslo spisu: 5813208999
Dátum vydania rozhodnutia: 27.09.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Jozef Kolcun
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:5813208999.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľky - manželky a matky maloletého S. Q., rodenej K., bývajúcej v W., zastúpenej Mgr. Igorom Paliderom, advokátom, so sídlom v Zubrohlave, Klíneč II č. 215, proti odporcovi - manželovi a otcovi maloletého S. Q., bývajúcemu v R., zastúpenému JUDr. Pavlom Novotným, advokátom so sídlom v Dolnom Kubíne, A. Sládkoviča č. 1801/4, v konaní o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k ich maloletému synovi T. Q., narodenému M.X, bývajúcemu u navrhovateľky, zastúpenému kolíznym procesným opatrovníkom Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny v Námestove, s o sídlom v Námestove, Námestie Antona Bernoláka č. 381/4, vedenej na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 4 P 78/2013, o dovolaní odporcu proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 25. júla 2017 sp. zn. 11 CoP 35/2017, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Námestovo (ďalej aj „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. februára 2017 č. k. 4 P 78/2013-559 rozhodol tak, že manželstvo S. Q. a S. Q. uzavreté dňa M. rozviedol. Maloletého T. Q. zveril do osobnej starostlivosti matky s právom oboch rodičov zastupovať ho a spravovať jeho majetok. Otca maloletého zaviazal platiť na jeho výživu sumou 70 Eur mesačne vždy do každého 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky. Zároveň určil, že otec maloletého je oprávnený stretávať sa s ním každý párnny víkend v mesiaci v čase od piatku od 17:00 hod. do nedele do 17:00 hod., a každý nepárny týždeň v mesiaci od stredy od 16:00 hod. do štvrtka do 7:00 hod., pričom otec si maloletého prevezme od matky v mieste bydliska maloletého v určený čas, kde ho aj v určený čas odovzdá. Matke maloletého uložil povinnosť každú nepárnu nedeľu v mesiaci o 17:00 hod. telefonicky, resp. cez sociálne siete informovať otca o aktuálnom zdravotnom stave a vývine maloletého a umožniť otcovi telefonicky, resp. cez sociálne siete kontakt s maloletým. Návrh otca na striedavú osobnú starostlivosť zamietol. Vo zvyšku návrh matky zamietol a určil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

2. Krajský súd v Žiline (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie navrhovateľky aj odporcu rozsudkom z 25. júla 2017 sp. zn. 11 CoP 35/2017 rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II. (o zverenie mal. T. do osobnej starostlivosti matky), VI. (zamietnutie návrhu otca na striedavú osobnú starostlivosť) a VII. (ktorým súd vo zvyšku návrh matky zamietol) potvrdil ako vecne správny. Rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku III. zmenil tak, že otec je povinný platiť na výživu maloletého T. sumu 90 Eur mesačne vždy do každého 15. dňa v mesiaci vopred k rukám matky počnúc právoplatnosťou rozsudku o rozvode manželstva. Rozsudok vo výroku IV. zmenil tak, že otec je oprávnený stretávať sa s maloletým každý párny víkend v mesiaci v čase od piatku od 17:00 hod. do nedele do 17:00 hod., každý nepárny týždeň v mesiaci od stredy od 16:00 hod. do štvrtka do 7:00 hod., v čase vianočných sviatkov každý párny kalendárny rok od 24.12. od 9:00 hod. do 25.12. do 17:00 hod. a každý nepárny kalendárny rok od 31.12. od 9:00 hod. do 1.1. do 17:00 hod., v čase veľkonočných sviatkov každý párny kalendárny rok na Veľkonočný pondelok v čase od 9:00 hod. do 17:00 hod., pričom otec si maloletého prevezme od matky v mieste bydliska maloletého a matky v určený čas, kde ho aj v určený čas matke odovzdá. Rozsudok okresného súdu vo výroku V. zrušil. Rozsudku okresného súdu sa vo výroku I. (rozvod manželstva) nedotkol. Žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal odporca (ďalej aj „dovolateľ“) dovolanie v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP. Namietal nevykonanie dokazovania, nesprávne hodnotenie dokazovania a nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu. Mal za to, že v konaní neboli vykonané všetky dôkazy, vykonanie ktorých bolo nevyhnutné pre náležité posúdenie skutočností, či sú alebo nie sú dané dôvody na rozhodnutie o spôsobe starostlivosti o maloletého, a to najmä s poukazom na výsluch maloletého. S ohľadom na uvedené navrhoval, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie a vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Navrhovateľka vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že dovolanie odporcu je neprípustné a nedôvodné, preto ho žiadala zamietnuť.

5. Kolízny opatrovník maloletého navrhoval potvrdiť rozsudok odvolacieho súdu ako vecne správny.

6. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 ods. 1 CSP), na to oprávnenou osobou (§ 424 CSP), zastúpenou v súlade s o zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 443 CSP), preskúmal vec a dospel k záveru, že dovolanie odporcu je potrebné odmietnuť. Najvyšší súd na stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 CSP) uvádza nasledovné:

7. Konanie o rozvod manželstva a úpravu pomerov manželov k ich maloletým deťom na čas po rozvode je s účinnosťou od 1. júla 2016 upravené Civilným mimosporovým poriadkom (zákonom č. 161/2015 Z.z. - ďalej len „CMP“ alebo „Civilný mimosporový poriadok“). Podľa § 2 ods. 1 CMP platí, že na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak. Pretože Civilný mimosporový poriadok neustanovuje inak, dovolací súd preskúmal vec z hľadiska prípustnosti dovolania odporcu podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku.

8. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

9. V zmysle § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo

konanie, e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. V zmysle § 421 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne.

11. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP). Dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 432 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

12. V danom prípade odporca prípustnosť dovolania odvodil z § 420 písm. f/ CSP a porušenie práva na spravodlivý proces oprel o nepreskúmateľnosť rozhodnutia odvolacieho súdu a nesprávne vyhodnotenie dokazovania a nevykonanie dokazovania (maloletý nebol podľa jeho tvrdenia vypočítaný).

13. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ CSP, sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

14. Právo na spravodlivý súdny proces je jedným zo základných ľudských práv a do obsahu tohto práva patrí viacero samostatných subjektívnych práv a princípov. Podstatou tohto práva je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nezávislom a nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predpokladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (pozri napríklad rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03).

15. Pojem „procesný postup“ bol vysvetlený už vo viacerých rozhodnutiach najvyššieho súdu vydaných do 30. júna 2016 tak, že sa ním rozumie len faktická, vydaniu konečného rozhodnutia predchádzajúca činnosť alebo nečinnosť súdu, teda sama procedúra prejednávania veci (to ako súd viedol spor) znemožňujúca strane sporu realizáciu jej procesných oprávnení a mariaca možnosti jej aktívnej účasti na konaní (porovnaj judikát R 129/1999 a rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 6/2014, 3 Cdo 38/2015, 5 Cdo 201/2011, 6 Cdo 90/2012). Tento pojem nemožno vykladať extenzívne jeho vzťahovaním aj na faktickú meritórnu rozhodovaciu činnosť súdu. „Postupom súdu“ možno teda rozumieť iba samotný priebeh konania, nie však konečné rozhodnutie súdu posudzujúce opodstatnenosť žalobou uplatneného nároku.

16. Pojem „procesný postup“ súdu je potrebné vykladať takto aj za právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016.

17. Porušenie práva na spravodlivý proces podľa odporcu spočívalo v nevykonanom dokazovaní (nevypočutie maloletého) a v nesprávnom vyhodnotení dôkazov súdmi nižších inštancií. K tejto námietke odporcu najvyšší súd uvádza, že už podľa predchádzajúcej právnej úpravy dospel k záveru, že nevykonanie dokazovania a nesprávne hodnotenie dôkazov nie je dôvodom znemožňujúcim realizáciu procesných oprávnení účastníka konania (a v zmysle § 237 ods. 1 písm. f/ O.s.p. zakladajúcim

prípustnosť dovolania), porovnaj judikáty R 37/1993, R 125/1999, R 42/1993 a rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Cdo 85/2010, 2 Cdo 29/2011, 2 Cdo 130/2011, 3 Cdo 268/2012, 3 Cdo 108/2016, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011, 7 Cdo 38/2012. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu ani po novej právnej úprave civilného sporového konania, ktorá nadobudla účinnosť 1. júla 2016, nie je dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu. Dovolací súd mal s ohľadom na namietané skutočnosti za preukázané vypočutie maloletého znalcom, ktorý vykonal pohovor s dieťaťom, a to s odborným prístupom s prihliadnutím na jeho vek. V priebehu konania boli otcovi riadne doručované listiny, týkajúce sa vedeného súdneho konania, bola mu umožnená účasť na pojednávaníach, na ktoré bol riadne predvolaný, ktorých sa aj reálne zúčastňoval a uplatňoval si na nich procesné práva najmä vo vzťahu k dokazovaniu - právo navrhnúť dôkazy a vyjadrovať sa k vykonaným dôkazom, právo záverečnej reči a pod. Vzhľadom na uvedené mal dovolací súd za to, že v konaní nedošlo k porušeniu práva otca na spravodlivý súdny proces, a preto považuje jeho námietky v tejto časti za nedôvodné.

18. V súvislosti s námietkou dovolateľa o nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu je potrebné poukázať na to, že na rokovaní občianskoprávneho kolégia najvyššieho súdu, ktoré sa uskutočnilo 3. decembra 2015, bolo prijaté zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Nepreskúmateľnosť rozhodnutia zakladá inú vadu konania v zmysle § 241 ods. 2 písm. b/ Občianskeho súdneho poriadku. Výnimočne, keď písomné vyhotovenie rozhodnutia neobsahuje zásadné vysvetlenie dôvodov podstatných pre rozhodnutie súdu, môže ísť o skutočnosť, ktorá zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 ods. 1 písm. f/ Občianskeho súdneho poriadku.“

19. Uvedené stanovisko, ktoré bolo publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod R 2/2016, považuje dovolací súd za plne opodstatnené aj v preskúmvanej veci. Dovolací súd dodáva, že obsah spisu nedáva žiadny podklad pre to, aby sa na daný prípad uplatnila druhá veta tohto stanoviska, ktorá predstavuje krajnú výnimku z prvej vety a týka sa výlučne len celkom ojedinelých prípadov, ktoré majú znaky relevantné aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva. O taký prípad ide v praxi napríklad vtedy, keď rozhodnutie súdu neobsahuje vôbec žiadne odôvodnenie, alebo keď sa vyskytli „vady najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“ (pozri Sutyazhnik proti Rusku, rozsudok z roku 2009), prípadne ak došlo k vade tak zásadnej, že mala za následok „justičný omyl“ (Ryabykh proti Rusku, rozsudok z roku 2003).

20. V súvislosti s dovolacou námietkou týkajúcou sa nepreskúmateľnosti treba pripomenúť, že konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok a určujúca spätosť rozsudku odvolacieho súdu s rozsudkom súdu prvej inštancie vytvára ich organickú jednotu, v dôsledku čoho ich treba považovať v častiach potvrdených odvolacím súdom za jeden celok. Navyše v odôvodnení napadnutého rozsudku odvolací súd uviedol, čoho a z akých dôvodov sa navrhovateľka domáhala, čo navrhoval dovolateľ, z ktorých skutočností a dôkazov súdy vychádzali, akými úvahami sa súdy riadili; odvolací súd zaujal aj závery k jeho právnomu posúdeniu, s ktorým sa stotožnil a naopak, s ktorým sa nestotožnil a vysvetlil z čoho jednoznačne vyplynuli jeho právne závery. Obsah spisu preto nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f/ CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľa.

21. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd uzatvára, že dovolateľ namieta porušenie § 420 písm. f/ CSP neoprávnene.

22. Vzhľadom na uvedené najvyšší súd dospel k záveru, že dovolanie odporcu podané z dôvodu procesnej vady zmätočnosti podľa § 420 písm. f/ CSP nie je procesne prípustné, a preto ho najvyšší súd odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP.

23. Najvyšší súd rozhodnutie o nároku dovolateľa na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

24. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.